

Crime Problems (CDPC) at its 50 th plenary session (18 – 22 June 2001). – Secretariat memorandum prepared by the Directorate General of Legal Affairs. – Restricted, CDPC (2001) 2 rev 2. – Strasbourg, 20 June 2001.
12. Cybercrime: protecting against the growing threat. The Global Economic Crime Survey. – PwC, 2011. – 36 p.

Гранатуров Володимир, Тропезников Володимир. Кіберзлочинність – одне із джерел виникнення підприємницьких ризиків. Виконано групування кіберзлочинів, відповідно до їх впливу на появу ризиків підприємницької діяльності. Наведено обґрунтування складу ризиків, джерелом виникнення яких є кіберзлочини, формування їх визначень та місця в системі класифікації підприємницьких ризиків.

Ключові слова: підприємницькі ризики, кіберзлочинність, комп'ютерні ризики, визначення термінів, класифікація

Granaturov Vladimir, Trapeznikov Vladimir. Cybercrime is one of the Sources of Entrepreneurial Risks.

The analysis of offences of willful criminal use of a computer, mobile communication means and methods of their software that are connected to the Internet, mobile communication operators that use the concept of «cybercrime». Distribution of these crimes carried in groups on the content, nature and degree of impact on business results. Shows that by the nature of the impact these crimes directly or indirectly (indirectly) threaten business. The substantiation of the composition of the entrepreneurial risks, which arise as a result of cybercrime. These definitions are formed and place in the system of classification of enterprise risks.

Key words: business risks, cybercrime, computer risks, definitions, classification.

УДК 65.012.

Олена Стащук – доцент кафедри фінансів і кредиту,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Теоретичні аспекти фінансової безпеки акціонерних товариств

У статті проведено огляд підходів науковців до розуміння поняття «фінансова безпека акціонерних товариств», запропоновано власний підхід до його розуміння. Визначено характеристики фінансової безпеки акціонерних товариств, сформульовано основні її функції.

Ключові слова: акціонерні товариства, фінансова безпека, показники-індикатори фінансової безпеки, характеристики фінансової безпеки, функції фінансової безпеки.

Постановка наукової проблеми та її значення. У сучасних умовах функціонування економіки ефективно господарювання підприємницьких структур значною мірою залежить від їх здатності протистояти численним ризикам, що притаманні фінансовій діяльності підприємств. Негативні зміни стану економіки в цілому не забезпечують підприємствам стійкого економічного зростання та їх розширеного відтворення. Наявність у підприємства резервів, що дають змогу знівелювати негативний вплив факторів на результативність діяльності підприємств, відображається у формуванні системи їхньої фінансової безпеки.

Одна з важливих умов забезпечення зростання суб'єкта господарювання та формування позитивних результатів його фінансової діяльності – наявність ефективної системи фінансової безпеки, яка дасть змогу захистити підприємство від внутрішніх і зовнішніх загроз. Діяльність господарюючих суб'єктів економіки, незалежно від форми власності, пов'язана з наявністю ризику й формуються під впливом зовнішнього та внутрішнього середовищ їх функціонування. Підвищення рівня ризиків підприємницької діяльності вимагає від підприємств організації системи забезпечення їхньої фінансової безпеки, а також визначення основних факторів її формування.

Стан фінансової безпеки на підприємстві, на наше переконання, повинен формуватися залежно від типу, масштабу діяльності підприємства й з урахуванням особливостей існуючого на підприємстві організаційно-правового статусу діяльності суб'єкта господарювання. Найбільш поширена організаційно-правова форма ведення бізнесу в Україні – акціонерні товариства. Корпоративний сектор економіки забезпечує виробництво близько 70 % валового внутрішнього продукту України, що свідчить про його вагомий внесок у забезпечення економічного зростання країни. Актуальним питанням

функціонування та реальною загрозою для цього є обмежений доступ та недостатня наявність в акціонерних товариствах фінансових ресурсів.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Динамічний розвиток економіки, інтеграція України у світовий економічний простір, процеси глобалізації й викликане цим посилення конкуренції загострюють проблему забезпечення фінансової стійкості підприємств як основи їхньої фінансово-економічної безпеки. Теоретичні та практичні аспекти фінансової безпеки суб'єктів господарювання розкрито в працях таких науковців, як О. Ареф'єва, О. Барановський, І. Бланк, О. Василик, І. Гейць, В. Каркавчук, М. Мікуліна, А. Чупіс й ін. Проте варто зазначити, що дослідження вчених і практиків стосуються, насамперед, визначення та обґрунтування необхідності формування системи економічної безпеки, у складі якої як один із її видів виділяють фінансову безпеку підприємств. Водночас відсутнє чітке відображення системи управління, аналізу та механізму досягнення фінансової безпеки акціонерних товариств.

Мета й завдання статті. З огляду на недостатність теоретичних і практичних розробок, що стосуються системи управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання, вважаємо за необхідне провести дослідження щодо визначення основних підходів до формулювання поняття «фінансова безпека», а також установити її основні характерні ознаки.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Фінансова безпека підприємств в наукових дослідженнях знаходить своє відображення у двох проявах – макроекономічному та мікроекономічному. Макроекономічні аспекти фінансової безпеки науковцями зводяться до розв'язання проблем грошового обігу, інфляції, обігу валюти, заборгованості держави, бюджетної безпеки й інвестиційної діяльності. Найбільш яскраво поняття фінансової безпеки на макроекономічному рівні відображено в працях О. І. Барановського. Науковець трактує фінансову безпеку як стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, розрахункової, інвестиційної, митно-тарифної й фондової систем, а також системи ціноутворення, який характеризується збалансованістю, стійкістю до зовнішніх і внутрішніх негативних впливів, здатністю відвернути зовнішню фінансову експансію, забезпечити фінансову стійкість, ефективно функціонування національної економічної системи та економічне зростання [1, с. 33].

На наше переконання, фінансова безпека є динамічним станом фінансових відносин, за якого створюються сприятливі умови й необхідні ресурси для розширеного відтворення, економічного зростання та підвищення життєвого рівня населення, удосконалення національної фінансової системи для успішної протидії внутрішнім і зовнішнім факторам дестабілізації фінансового стану в державі.

Фінансова безпека держави неможлива без фінансової безпеки її суб'єктів господарювання. Так, у Стратегії національної економічної безпеки відзначено, що заходи економічної політики держави слід спрямувати також на зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання, забезпечення їхньої націленості на збільшення рентабельності й капіталізації. На мікроекономічному рівні фінансова безпека передбачає, як правило, визначення показників фінансового стану окремого підприємства чи їх об'єднань, серед яких основну увагу приділено показникам платоспроможності, рентабельності, ліквідності, ділової активності та оцінки становища суб'єкта господарювання на ринку цінних паперів. Проте такі підходи об'єднує той факт, що в обох випадках фінансова безпека розглядається лише в складі економічної безпеки держави в першому випадку й підприємства – у другому, а оцінка такого стану пов'язується з визначенням узагальнюючих показників господарювання.

Так, В. Каркавчук вважає, що фінансова безпека підприємства є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, який відображає рівень його захищеності [4, с. 121]. Ми вважаємо, що недолік у такому дослідженні – це відсутність критеріїв і діапазону їхніх значень, при яких суб'єкт господарювання перебуває в стані безпеки. І. О. Бланк під поняттям фінансової безпеки підприємства розуміє кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, який забезпечує стабільний захист його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого росту в нинішньому та перспективному періодах [2].

Н. Й. Реверчук під поняттям фінансової безпеки підприємства розуміє можливість його захисту від фінансових утрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів [8, с. 22].

Р. С. Папехін пропонує таке визначення досліджуваного поняття: «Фінансова безпека – певний стан фінансової стабільності, у якому повинно перебувати підприємство для реалізації своєї стратегії, й характеризується можливістю підприємства протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам» [7].

Поняття фінансової безпеки оглядово визначено також і для окремих типів суб'єктів господарювання. Під фінансовою безпекою банківських установ розуміють систему заходів, яка забезпечує захищеність інтересів власників, клієнтів, працівників та керівництва банку від зовнішніх і внутрішніх загроз [5, с. 91]. Фінансова безпека підприємств страхового ринку України визначається за допомогою оцінки показників-індикаторів фінансової безпеки, а також залежить від багатьох об'єктивних та суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх факторів [3, с. 234].

А. В. Чупіс стверджує, що фінансова безпека сільськогосподарського підприємства є сукупністю фінансово-економічних механізмів, які забезпечують стійкість підприємств до впливу природних та економічних ризиків, достатній рівень кредитоспроможності й інвестиційної привабливості, а також позитивну віддачу власного капіталу [9, с. 46]. На нашу думку, таке трактування має узагальнюючий характер та пропонує використовувати стандартні підходи до оцінки, насамперед, фінансово стану підприємства. Таку оцінку пропонують нам здійснювати й банківські установи для отримання кредитів, і Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку – з метою емісії підприємством цінних паперів, і аудиторські компанії для оцінки фінансового стану. Запропоноване визначення не пропонує особливих критеріїв оцінки фінансової безпеки суб'єктів господарювання з урахуванням специфічних умов господарювання сільськогосподарських формувань, а оцінка кредитоспроможності підприємств здійснюється безпосередньо банківськими установами, що відрізняються, можуть устанавлювати різні умови кредитування підприємницьких структур.

Прояв сутності фінансової безпеки акціонерних товариств відбувається через визначення її функцій. Так, традиційними функціями фінансової безпеки підприємств є такі: формування системи управління фінансовою безпекою акціонерних товариств; оцінка рівня фінансової безпеки підприємств; планування й прогнозування рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання; контроль за реалізацією заходів із досягнення акціонерними товариствами необхідного рівня фінансової безпеки.

Ураховуючи специфіку діяльності корпоративних структур і спираючись на існуючі дослідження, ми вважаємо, що основними змістовними характеристиками фінансової безпеки акціонерних товариств є:

1. Сприяння забезпеченню акціонерного товариства фінансовими ресурсами для виконання ним операційної, інвестиційної й фінансової діяльності.
2. Оцінка рівня фінансової безпеки передбачає ідентифікацію якісних і кількісних параметрів фінансового стану суб'єктів господарювання.
3. Фінансова безпека акціонерного товариства має на меті узгодження фінансових інтересів власників, дрібних акціонерів та менеджерів.
4. Фінансова безпека створює систему захисту акціонерного товариства від негативного впливу на його господарську діяльність зовнішніх і внутрішніх чинників та збереження фінансового потенціалу корпоративної структури.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Проведене дослідження свідчить про відсутність єдиного підходу до трактування поняття «фінансова безпека підприємств», що зумовлено його відносною новизною й відсутністю уваги з боку науковців на дослідження такого об'єкта. Варто також зазначити, що наявні дослідження не враховують особливостей господарської діяльності підприємств різних організаційно-правових форм і видів економічної діяльності. Недолік наукових та практичних робіт із питань фінансової безпеки підприємств – це фактично її ототожнення з кредитоспроможністю, інвестиційною привабливістю та оцінкою фінансового стану суб'єктів господарювання в частині визначення показників-індикаторів стану фінансової безпеки. На наше переконання, фінансова безпека акціонерних товариств – це сукупність методів, важелів й інструментів із забезпечення стану найбільш ефективного використання фінансових ресурсів акціонерного товариства, що дає змогу ідентифікувати та знівелювати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, які впливають на діяльність такого суб'єкта підприємництва для максимізації добробуту, захисту та дотримання балансу фінансових інтересів засновників, дрібних акціонерів і менеджерів корпоративних структур.

Джерела та література

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення) : монографія / О. І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью / И. А. Бланк. – К. : Изд-во «Ника-центр», Эльга, 2004. – 784 с.
3. Жабинець О. Й. Фінансова безпека страхового ринку України / О. Й. Жабинець, Н. І. Вакиряк // Збірник науково-технічних праць. Економіка, планування і управління в галузі. Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.4. – С. 233–236.
4. Каркавчук В. Економетричне моделювання динаміки рівня фінансової безпеки підприємств / В. Каркавчук // Вісник Львівського університету. Серія : Економіка. – 2008. – Вип. 40. – С. 121–125.
5. Куцик В. І. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління: проблеми забезпечення / В. І. Куцик, А. І. Бартиш // Збірник науково-технічних праць. Економіка, планування і управління в галузі. Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.4. – С. 250–254.
6. Основы банковской деятельности / [под. ред. К. Р. Тагирбекова]. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 720 с.
7. Папехин Р. С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия : дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 / Р. С. Папехин. – Волгоград, 2007. – 176 с.
8. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія / Н. Й. Реверчук. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
9. Чупіс А.В. Фінансова безпека сільськогосподарських підприємств / А. В. Чупіс // Вісник Сумського аграрного університету. – Серія «Фінанси і кредит». – 2009. – № 2. – С. 44–48.

Стащук Елена. *Теоретические аспекты финансовой безопасности акционерных обществ.* Проведен критический обзор подходов отечественных и зарубежных ученых и практиков к пониманию понятия «финансовая безопасность акционерных обществ». На основе проведенного исследования предложено собственный подход к пониманию понятия «финансовая безопасность акционерных обществ». В статье также определены основные характеристики финансовой безопасности акционерных обществ. В статье затронуты вопросы проблем необходимости обеспечения финансовой безопасности на предприятиях, а также сформулированы основные ее функции.

Ключевые слова: акционерные общества, финансовая безопасность, показатели-индикаторы финансовой безопасности, характеристики финансовой безопасности, функции финансовой безопасности акционерных обществ; финансовая безопасность сельскохозяйственных обществ; финансовая безопасность страхового рынка; финансовая безопасность банковских учреждений.

Stashchuk Olena. *Theoretical Aspects of Financial Security of Join-stock Companies.* The author made a critical review of approaches of the scientists for understanding the concepts of «financial security of join-stock companies». Based on the results of the study author made own proposals for understanding the concept of join-stock enterprises' financial security. Also in the article defined main characteristics of financial security of join-stock enterprises. In the article are raised the problems of necessity of researching of the financial security of join-stock companies and its functions.

Key words: join-stock companies, financial security, indicators of financial security, functions of financial security.

УДК 658:334.758.4

Катерина Білецька – доцент кафедри менеджменту,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Сучасний стан розвитку креативності в холдингових структурах: проблеми й перспективи

У статті досліджено креативність як важливий ресурс розвитку холдингу. Проаналізовано залежність креативності від творчості й творчого потенціалу персоналу, розкрито зміст креативного акту та його послідовність, а також описано параметри креативності, сформовано основні напрями активізації креативності в компанії.

Ключові слова: креативність, творчість, творчий потенціал, холдингові структури.